

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Avdelningen för bedömning av
utländsk utbildning
Ann Besmanoff
YTTRANDE

2003-12-10
Reg.nr 13-4822-03

Vidare vägar och vägen vidare – svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv (SOU 2003:77)

Utbildningsdepartementets remiss 2003-10-13 – U 2003/3490/SV

Sammanfattning

Högskoleverket ställer sig bakom de bärande tankarna i utredningens förslag som präglas av en hög ambitionsnivå. Vissa detaljer i förslagen kommenteras i den följande framställningen. I korthet kan Högskoleverkets ställningstaganden sammanfattas på följande sätt.

Högskoleverket anser

- att svenskundervisning för invandrare (sfi) ska inordnas i kommunal vuxenutbildning (komvux)
- att kommunen fortsättningsvis ska vara huvudman för utbildningen i samverkan med högskolan
- att regelverket för asylsökande ska ändras så att asylsökande får delta i svenskundervisningen
- att högskolan, inte Högskoleverket, ska ha ansvar för sfi i högskolemiljö
- att inriktning och dimensionering av lärarutbildningen är en fråga för högskolan men att regeringen kan ha en styrande roll
- att sfi-lärares ämneskompetens och status ska stärkas
- att en nationell utvärdering av sfi ska göras.

Sfi – ansvar och organisation

Enligt Högskoleverkets mening måste ledarskapet och ansvaret för svenskundervisning för invandrare vara ett prioriterat område. Den ökade invandringen och EU:s utvidgning ger frågan en stark aktualitet och motiverar en översyn. Utredningen pekar på att organisationen och utformningen av

svenskundervisningen varierar stort bland landets kommuner. Detta till trots förordar Högskoleverket att kommunen även fortsättningsvis behåller huvudmannskapet för sfi. Kommunen bör emellertid få stöd i sin upphandling och beställarkompetens för att säkerställa en god kvalitet i den upphandlade utbildningen.

Högskoleverket stöder förslaget om en översyn av de asylsökandes svenskundervisning med syfte att även dessa ska omfattas av den kommunalt anordnade undervisningen. Vidare delar Högskoleverket utredningens uppfattning att ett inordnande av sfi i den kommunala vuxenutbildningen kan utveckla undervisningen på ett positivt sätt.

Svenska för individer

Enligt utredningen ska undervisning i svenska ges efter individens behov och förutsättningar, och individuella studieplaner ska därför utformas. Speciell hänsyn ska tas till studerandes funktionshinder.

Högskoleverket instämmer i dessa generella målsättningar och vill speciellt understryka att sfi för högutbildade ska anordnas i högskolemiljö. Däremot avvisas förslaget om ett sektorsansvar för Högskoleverket. I Högskoleverkets uppgifter ingår utvärdering av och tillsyn över högskoleutbildning. Ansvaret för anordnande av svenskundervisning för högutbildade bör ligga på högskolorna, som ju redan i många fall har erfarenhet av att tillhandahålla undervisning i svenska på nybörjarnivå, t.ex. för gäststuderande.

Enligt Högskoleverkets mening bör även invandrare och flyktingar som inte är högskoleutbildade men som planerar högskolestudier kunna få undervisning i sfi inom högskolan. Både för denna grupp och för gruppen högutbildade underlättar detta förslag vidare studier inom högskolan. För personer som är bosatta på långt avstånd från en högskola bör, i enlighet med utredningens förslag, olika vägar prövas för att underlätta studier på distans.

Sfi-lärare idag och i morgon

Högskoleverket delar utredningens uppfattning att sfi-lärarnas kompetens ska stärkas. Utredningen pekar på följande problem: dels att alltför få av de studerande i lärarutbildningen väljer ämnet svenska som andraspråk, dels att det i nuvarande lärarutbildning saknas en inriktning i svenska som andraspråk för vuxenundervisning. Högskoleverket stöder förslaget att inrätta en ämnesdidaktisk inriktning med Svenska som andraspråk med vuxenpedagogisk inriktning. Enligt Högskoleverkets mening bör dock denna inriktning, i likhet med ämnet svenska, omfatta minst 60 poäng. Detta förslag skulle innebära en kvalitetshöjning ämnad att stärka både ämnets och lärarnas status. Högskoleverket vill också framhålla att

många utländska lärare visat intresse att undervisa i ämnet svenska som andraspråk i kombination med undervisning i det egna modersmålet.

Läroverksamhetens dimensionering och inriktningar diskuteras vid årligen återkommande konferenser, anordnade av Högskoleverket och Skolverket. Dessa diskussioner belyser problem men är inte styrande för högskolorna som ju själva ansvarar för utbildningens dimensionering och uppläggning. I den mån ändringar ska ske måste direktiv komma från regeringen.

Utvärdering för framtida vägval

Mot bakgrund av att måluppfyllelsen för sfi har varierat i olika kommuner och med hänsyn till de åtgärder som utredningen föreslår anser Högskoleverket det väl motiverat att kontinuerliga uppföljningar och en nationell utvärdering av sfi-utbildningen företas.

Beslut att avge detta yttrande fattats av universitetskanslern efter föredragning av utredaren Ann Besmanoff i närvaro av kanslichef Lennart Ståhle och avdelningschef Ulf Öhlund. I beredningsarbetet har även en intern arbetsgrupp deltagit.

Sigbrit Franke

Ann Besmanoff